

Returordning for PCB-holdige isolerglassruter

Årsrapport 2015

Dato: 31.3.2016

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	BAKGRUNN	4
	RETURSYSTEMET	5
1.1	Innsamling av PCB-ruter	5
1.2	Lokale mottak av PCB-ruter	5
1.3	Behandling av PCB-ruter.....	6
1.4	Sluttdisponering av fraksjoner	6
1.5	Kvalitetssikring.....	6
2	FINANSIERING	7
2.1	Deltakere i retursystemet.....	7
2.2	Rekruttering av nye deltakere	7
2.3	Kontrollmedlemmer	8
2.4	Beregning av markedsandel.....	8
2.5	Nye ruteenheter ut på markedet	9
3	INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER	10
3.1	Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter.....	10
3.2	Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg	12
3.3	Vurdering av innsamlingsresultat	12
3.4	Sluttbehandling av vinduer.....	13
3.5	Mengder PCB	13
4	INFORMASJON	14
4.1	Generell informasjon.....	14
4.2	Kurs for mottaksanlegg.....	15
4.3	Utsendelse av PCB-merker.....	16
5	ØKONOMI	16
	VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2015	17

SAMMENDRAG

PCB regnes som en av de farligste miljøgiftene, og myndighetene har derfor stor fokus på høy innsamling av avfallsfraksjoner med PCB-innhold. PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975 (kan finnes i importerte ruter frem til 1980). Ruteretur AS ble opprettet for å drive et retursystem for disse rutene 3.6.2002. Rutereturs retursystem for PCB-holdige isolerglassruter fikk fornyet godkjenning av Miljødirektoratet, tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet, 3. desember 2010.

Norsk Gjenvinning AS håndterte all innsamling og transport av PCB-ruter for Ruteretur AS i hele Norge i 2015. Norsk Gjenvinning AS og Ekokem OY er Rutereturs sluttbehandlere av PCB-ruter.

Ruteretur har i tillegg inngått avtaler direkte med kommunale og interkommunale avfallsselskap. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 399 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i systemet. Avtalene dekker over 90 prosent av Norges kommuner. De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge.

Helt siden oppstarten i 2002 og frem til 2011 var det en klar økning i innsamlet mengde PCB-holdige isolerglassruter. I 2011 hadde Ruteretur for første gang en nedgang i innsamlede mengder. Innsamlet mengde har vært relativt stabil de fire siste årene. I 2015 samlet Ruteretur inn rundt 47 100 vinduer, mot 53500 vinduer i 2014. En av årsaken til den relativt store nedgangen tror vi har forbindelse med at det er satt mer fokus på sortering etter våre revisjoner hos mottaksanleggene.

Rutereturs deltakere rapporterte at de i 2015 solgte nærmere 1,79 millioner isolerglassruter i Norge. I 2014 ble det rapportert 1,83 millioner isolerglassruter. Produksjon av isolerglass i Norge er betydelig redusert de senere år. I 2010 var andelen produsert i Norge på 66 prosent og i 2015 var dette redusert til rundt 16 prosent. Det blir stadig flere vindusforhandlere med direkte import fra utlandet og konkurransen er stor. I 2015 gikk 5 deltakere konkurs, 2 deltakere fusjonerte og 2 la ned virksomheten.

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet var i starte av 2015 kr 10,00 før det ble satt ned til kr 8,00 fra 1. mars. Fra 1. september 2015 var prisen kr 12,00 per rute. Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at årsrapporten er utarbeidet. Årsresultatet for 2015 forventes å bli ca. kr - 5 millioner.

Informasjon er et av Rutereturs viktigste virkemiddel for å sikre innsamling av PCB-holdige ruter og høy deltakelse. Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres og kunnskapsheving hos mottakene som Ruteretur har avtale med er sentrale informasjonsoppgaver. I tillegg arbeider Ruteretur aktivt med informasjon til produsenter og ulike grupper importører av isolerglass for at disse skal være kjent med sine forpliktelser slik at antall "gratispassasjerer" blir lavest mulig. Gjennom 2015 fortsatte Ruteretur sitt arbeidet mot entreprenører og importører av isolerglassruter som ikke var deltakere i Ruteretur. Dette resulterte i at Ruteretur fikk 17 nye deltaker. Ved utgangen av 2015 var det 118 deltakere i Ruteretur.

Det ble i løpet av 2015 avholdt 13 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 270 personer på kursene.

1 BAKGRUNN

PCB (polyklorerte bifenyler) er en gruppe syntetiske klorforbindelser som er giftige, tungt nedbrytbare og bioakkumulerende. Ny bruk av PCB ble forbudt i Norge i 1980. De viktigste kjente utslippskildene i dag er PCB-holdige produkter og bygningsmaterialer, både de som er i bruk og de som er kastet. Utlekking fra forurenset grunn og sedimenter gir fortsatt miljøproblemer, og PCB er årsaken til kostholdsråd i flere fjorder.

I Norge finnes PCB i luft, vann, sedimenter, jord, matvarer og i de fleste levende organismer. Siden PCB oppkonsentreres i næringskjeden er mennesker og rovdyr spesielt utsatt. Opptak hos mennesker skjer hovedsakelig gjennom mat, blant annet morsmelk, og i mindre omfang ved innånding og via huden.

PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975. Etter 1975 ble PCB ikke benyttet i norske vinduer, men man kan finne PCB i importerte vinduer frem til og med 1979. Fra 1980 trådte en egen PCB-forskrift i kraft der det ble forbudt å benytte PCB i nye produkter.

Når PCB-holdige isolerglassvinduer kasseres, er de definert som farlig avfall. De skal derfor leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Til tross for dette ble det tidligere levert svært små mengder med PCB-holdig isolerglass til slike mottak. Årsaken var trolig en kombinasjon av høye kostnader og manglende kunnskap. Miljøverndepartementet tok derfor i 2002 et initiativ overfor bransjen og fikk i stand en frivillig avtale om bransjeansvar for kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur ble som en følge av dette stiftet 3.6.2002. Selskapet har som formål å utvikle, drive, styre, overvåke og organisere en kostnadseffektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom returordning som sikrer innsamling av PCB-holdige isolerglassruter på en miljømessig forsvarlig måte.

Selskapet eies av følgende selskaper, alle med 1/5 hver:

✓ Norges Bygg- og Eiendomsforening	✓ Norsk Eiendom
✓ Norsk Trevare	✓ Hovedorganisasjonen Virke
✓ Glass og Fasadeforeningen	

I juli 2004 ble det forskriftsfestet¹ at produsenter og importører av isolerglass skal sørge for et landsdekkende mottakssystem for PCB-holdig isolerglass og finansiere driften av dette. De pålegges en plikt til å informere om systemet til avfallsbesittere og kjøpere av isolerglass. Forpliktelsen til produsenter og importører skal dekkes gjennom deltakelse i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Med virkning fra 1.6.2008 ble forskriften endret slik at kommunene fikk plikt til å motta inntil 500 kg per år per avfallsbesitter fra husholdninger og virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Kommunen skal vederlagsfritt ta imot kasserte PCB-holdige ruter fra husholdninger.

Rutereturs retursystem ble første gang godkjent av Statens forurensningstilsyn 6. august 2004 og fikk fornyet godkjenning av 3. desember 2010. Ruteretur er det eneste godkjente retursystem for PCB-holdige isolerglassruter.

¹ Kapittel 14 i avfallsforskriften.

RETURSYSTEMET

1.1 Innsamling av PCB-ruter

Forutsetninger som ble lagt til grunn da Ruteretur ble godkjent var at selskapet skulle arbeide aktivt for å sikre høy innsamlingsgrad av de PCB-holdige isolerglass som kasseres. Selskapet skal videre arbeide med å kartlegge produsenter og importører slik at disse kan bli medlem av retursystemet. Et viktig virkemiddel er aktiv informasjon til potensielle avfallsbesittere og potensielle deltakere, men også gjennom å synliggjøre et landsdekkende innsamlingssystem.

Organisering av innsamlingssystemet

Norsk Gjenvinning AS håndterte all innsamling og transport av PCB-ruter i hele Norge for Ruteretur. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge og henter PCB-ruter fra alle mottak som har avtale med Ruteretur. Avfallsbesittere med større mengder kan levere PCB-ruter direkte til regionale mottak innenfor maksimal normalpris (1300 kr per tonn). Avtalen omfatter også transport av PCB-rutene fra de regionale mottakene til de to behandlingsanleggene som Ruteretur har inngått avtale med.

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS og det finske selskapet Ekokem OY.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om henting av PCB-ruter fra deres avfallsmottak for PCB-ruter som leveres av privatpersoner/husholdninger og mindre mengder fra bedrifter. Avtalen innebærer gratis henting av PCB-ruter på mottak, gratis kurs om PCB og PCB-ruter, informasjonsmateriell og leie av innsamlingsutstyr samt en godtgjørelse for hele PCB-ruter som hentes. Avtalen stiller krav om at PCB-ruter skal sorteres riktig og at mottaket ikke kan ta mer enn maksimal normalpris ved mottak av PCB-ruter fra næring. Maksimumspris på levering av PCB-ruter hos mottak med avtale med Ruteretur, er kr 1300 per tonn.

Ruteretur sørger for, gjennom sin regionale innsamler, at kommunale og interkommunale avfallsmottak, vederlagsfritt får tilstrekkelig med utstyr for mellomagring av hele og knuste PCB-ruter. Utstyret består normalt av L-stativer for hele PCB-ruter og spennlokkfat, eller IBC-konteinere, for knuste PCB-ruter. På de ulike mottak skal det kontrolleres at de isolerglassruter som leveres omfattes av returordningen. Etter kontroll settes ruter som skal sendes videre til behandlingsanlegg på glass-stativer. Knust glass skal i spennlokkfat/IBC-konteinere. Når PCB-rutene hentes av Norsk Gjenvinning, skal de være ferdig sortert, pakket og klargjort for transport. PCB-ruter fra kommunale og interkommunale mottak som Ruteretur har avtale med, blir mellomagret og sortert på regionale mottak.

1.2 Lokale mottak av PCB-ruter

Kommunale og interkommunale avfallsmottakene som Ruteretur har avtale med mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 399 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i retursystemet. Avtalene dekker over 90 prosent av Norges kommuner. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. En oppdatert oversikt over mottaksplassene i hvert fylke ligger på Rutereturs hjemmeside. (www.ruteretur.no)

Ruteretur har siden 2011 inngått 86 avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om mottak av PCB-ruter. Avtalen innebærer at avfallsselskapene blant annet får låne L-stativer og IBC-containere til lagring av hele og knuste PCB-ruter, at de mottar et vederlag per tonn for hele PCB-ruter og at de vederlagsfritt får tilgang til informasjonsmateriell og tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter en gang i året. Gjennom avtalen forplikter avfallsselskapene seg til å samle inn PCB-ruter til en makspris fra næring, og vederlagsfritt ta imot PCB-ruter fra privatpersoner. Maksprisen var kr. 1300 per tonn i 2015 og reguleres gjennom avfallsforskriften kapittel 14. Lokale mottak som har avtale med Ruteretur er også forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs i løpet av det første avtaleåret for å sikre en viss kunnskap om PCB og PCB-ruter på lokale mottak.

1.3 Behandling av PCB-ruter

PCB-ruter fra Sør- og Østlandet blir behandlet hos Norsk Gjenvinning. Behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning var i 2015 lokalisert på Øra. Drøyt halvparten av alle PCB-ruter som samles inn, blir behandlet hos Norsk Gjenvinning. PCB-ruter fra Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge blir behandlet hos Ekokem i Finland.

1.4 Sluttdisponering av fraksjoner

Norsk Gjenvinning skjærer ut glasset fra ramme/avstandslist. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall. I dag destrueres denne fraksjonen hos AGR i Tyskland. Det rene glasset sendes til Glava for materialgjenvinning (glassvatt) etter et glasset har blitt knust ned til glasspellets.

Hos Ekokem blir hele vinduer og ruter knust før de mates inn i en forbrenningsovn. Trevirket gir varmeenergi og glasset fungerer som varmeleder, slik at det kan erstatte sand under forbrenningen.

Begge anleggene har konsesjon for behandling av PCB-holdig avfall.

1.5 Kvalitetssikring

Det utføres revisjoner/kontroller av behandlingsanlegg og regionale mottak. Formålet med en slik kontroll er å sikre at Rutereturs kontraktspartnere følger opp sine forpliktelser i forhold til avtalene de har med Ruteretur.

I løpet av 2015 ble det utført 11 ordinære temarevisjoner av Ruteretur hos Norsk Gjenvinnings regionale mottak med fokus på regelverk og avtalen mellom partene om PCB-ruter. Både behandlingsanlegget til Norsk Gjenvinning på Øra i Fredrikstad og behandlingsanlegget Ekokem OY i Finland ble revidert i 2015.

Revisjonsarbeidet er viktig for å avdekke avvik og oppnå god dialog mellom partene. Aktiviteten knyttet til dette arbeidet vil være høy også i 2016.

2 FINANSIERING

2.1 Deltakere i retursystemet

Norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass eller produkter som inneholder isolerglass, skal sørge for at enhver avfallsbesitter kan levere kasserte PCB-holdige isolerglassruter til forsvarlig behandling og til en pris som ikke overstiger normalpris for levering av isolerglassruter uten PCB til vanlige avfallsmottak. Produsentene og importørene skal dekke merkostnadene utover dette.

Produsenter og importører skal dekke sine plikter etter avfallsforskriften² gjennom deltakelse i et retursystem som er godkjent av Miljødirektoratet. Ruteretur har arbeidet aktivt for å oppspore og få med importører som deltakere.

Ruteretur fikk 17 nye deltakere i 2015. Ved utgangen av 2015 var det 118 deltakere i Ruteretur (vedlegg 1). Fem deltakere gikk konkurs, to fusjonerte og to deltakere fikk selskapet oppløst i 2015.

2.2 Rekruttering av nye deltakere

Ruteretur arbeider aktivt for å rekruttere produsenter og importører som deltakere i retursystemet. Vårt arbeid med rekruttering av nye deltakere fokuserer på importører da kjente produsenter i Norge alt er deltakere i returordningen. Dette gjøres normalt ved å 1) identifisere potensielle importører og deretter 2) sende informasjon/ ta kontakt og følge dem opp videre.

Vi har en rekke medlemmer som er importør fra større utenlandske produsenter. Mange av disse er byggentreprenører. Ofte kjøper byggentreprenøren isolerglass fra mange leverandører/ produsenter både fra inn- og utland. I mange tilfeller er det bare en liten del av omsatt mengde isolerglass som entreprenøren importerer selv. Den resterende del kjøpes av en rekke ulike leverandører/produsenter. Entreprenøren er dermed i en situasjon hvor han både er en importør (iht. § 14-4 i avfallsforskriften) og en kjøper av isolerglass (iht. § 14-5). Uansett hvem entreprenøren kjøper sine isolerglass av, må han kunne etterspørre og dokumentere at selskapene han kjøper isolerglass av er deltakere i godkjent returordning.

I 2015 gjennomførte Ruteretur en større vervekampanje rettet mot de 100 største entreprenørene i Norge i perioden august – oktober. Entreprenørene ble innledningsvis kontaktet både via e-post og telefon og fulgt opp videre etterpå. Samtidig annonserte Ruteretur om dette på hjemmesiden til Bygg.no i kombinasjon med redaksjonelle innlegg. Kampanjen synliggjorde Ruteretur, hvilke fordeler det lovpålagte medlemskapet gir og problemstillingen knyttet til "gratispassasjerer".

Ruteretur har fått et tettere samarbeid med Miljødirektoratet i 2015, noe som har vært til stor hjelp. Ruteretur har den siste tiden fått ytterligere drahjelp fra Miljødirektoratet ved at de har sagt seg villig til å ta kontakt med selskaper som av ulike årsaker ikke melder seg inn som deltakere i Ruteretur.

At Ruteretur og Miljødirektoratet samkjøre sitt arbeid har vist seg å være svært effektivt. Ruteretur fikk 17 nye deltakere i 2015. Flere av disse kom på slutten av 2015 og mange flere har kommet til i 2016.

² Avfallsforskriftens § 14-3

Når en potensiell importør er identifisert, starter et tidkrevende arbeid med å rekruttere de som deltakere. Ofte kan det ta uker og måneder fra Ruteretur har tatt kontakt første gang til signert avtale er mottatt.

Ruteretur inngikk et samarbeid med StartBank i 2015, noe som øker vår synliggjøring mot kjøper av vinduer som benytter StartBank.

Ruteretur alene har få virkemidler overfor de som nekter å oppfylle sine forpliktelser som importør etter forskriften, men med støtte fra myndighetene står vi mye sterkere. Erfaringer har også vist at kontrollaksjoner som tidligere er gjennomført av myndighetene (Miljødirektoratet/fylkesmennene) har en klar effekt i forhold til å rekruttere nye deltakere i retursystemet.

2.3 Kontrollmedlemmer

Forskriften stadfester at de som kjøper mer enn 200 isolerglassruter per år skal etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. For kjøpere av isolerglass, opererer Ruteretur derfor med kontrollmedlemskap. Et kontrollmedlemskap innebærer en forpliktelse til å kjøpe isolerglass kun av bedrifter som er deltakere i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Gjennom sitt kontrollmedlemskap vil bedriften synliggjøre at de ivaretar sine forpliktelser etter forskriften og viser vilje til å støtte opp om innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter.

Ved årsskiftet var det 48 kontrollmedlemmer tilknyttet Ruteretur.

2.4 Beregning av markedsandel

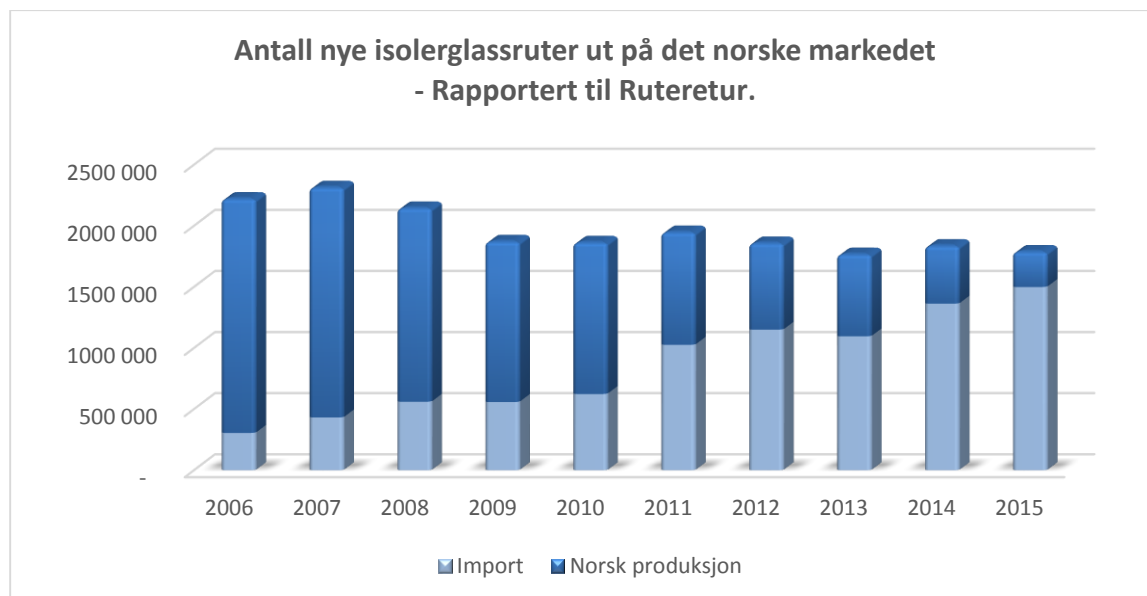
Pliktene for hver produsent og importør omfatter den forholdsmessige andel av kasserte PCB-holdige isolerglassruter som tilsvarer vedkommende markedsandel for isolerglass til det norske markedet. Markedsandel baseres på antall isolerglassruter den enkelte produsent/importør sender ut på det norske markedet.

Alle deltakere skal rapportere til Ruteretur, enten hver måned eller hvert kvartal (gjelder noen små aktører). Angivelse av mengde ruteenheter som sendes på markedet, fordelt på importerte ruter og ruter produsert i Norge, oppgis ved rapportering. Basert på denne rapporten fakturerer Ruteretur et vederlag.

Ruteretur var det eneste godkjente returselskaper for PCB-ruter i 2015.

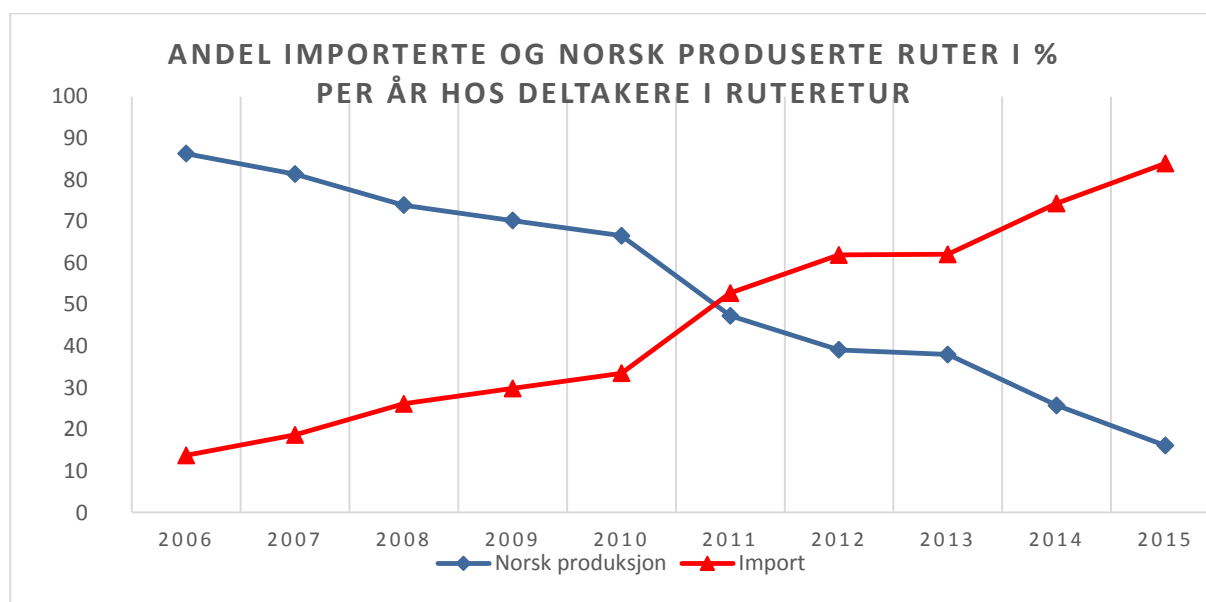
2.5 Nye ruteenheter ut på markedet

I 2015 ble det sendt om lag 1,79 millioner isolerglassruter ut på det norske markedet, ifølge de tall som har blitt rapportert inn til Ruteretur.

Figur 1: Årlige mengder nye isolerglassruter på markedet

En stadig økende andel av nye isolerglassruter som sendes ut på det norske markedet, er importerte ruter. Utviklingen siden 2006 er vist i figur 2.

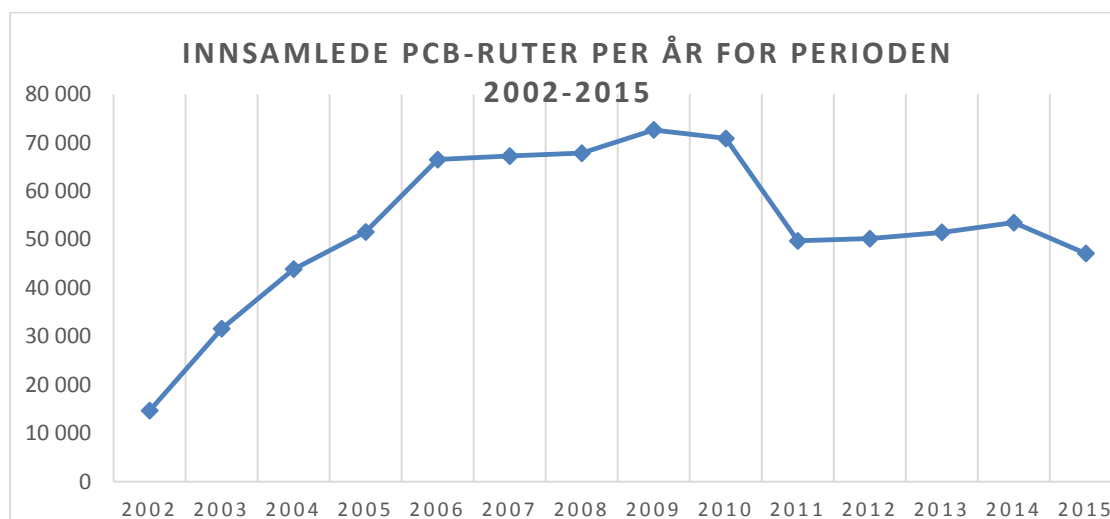
Figur 2: Importerte og norskproduserte isolerglassruter.

Vi ser av figur 2 at importdelen har økt jevnt fra 13,7 prosent i 2006 til rundt 84 prosent i 2015. Vi registrerer at også norske isolerglass- og vindusprodusenter i økende grad importerer isolerglass.

3 INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER

3.1 Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter

Ruteretur startet innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i 2002. Utviklingen i innsamlede mengder er vist i figur 3.

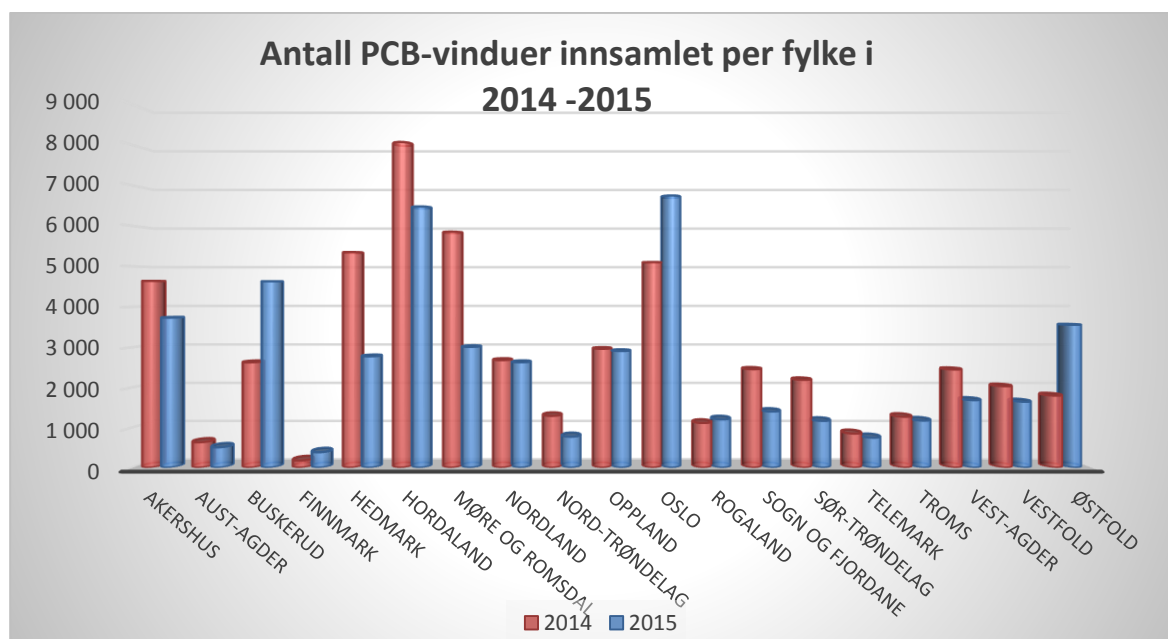
Figur 3: Innsamlete PCB-ruter per år.

I 2015 ble det samlet inn omlag 47 100 ruter. Dette er den laveste mengden innsamlet siden 2004.

Innsamlede mengder ruter økte frem til 2009 da om lag 72 000 ruter ble samlet inn. I 2010 registrerte vi en liten nedgang av innsamlet mengde. Det var først i 2011 at vi fikk en stor reduksjon på rundt 30 prosent sammenlignet med året før. Den kraftige nedgangen fra 2011 skyldes i hovedsak ny organisering av retursystemet fra sommeren 2011. Ruteretur har de seneste årene hatt en betydelig bedre kontroll med og intensiv opplæring om hvilke ruter som skal inn i retursystemet for PCB-ruter. Det har ført til at mengden reduseres samtidig som antall PCB-ruter som fremdeles er i bruk avtar.

På grunn av store variasjoner i folkemengder, bygningsmasser og bygge- og riveaktiviteter, fra år til år, vil den årlige mengden med innsamlede PCB-ruter per fylke variere betydelig.

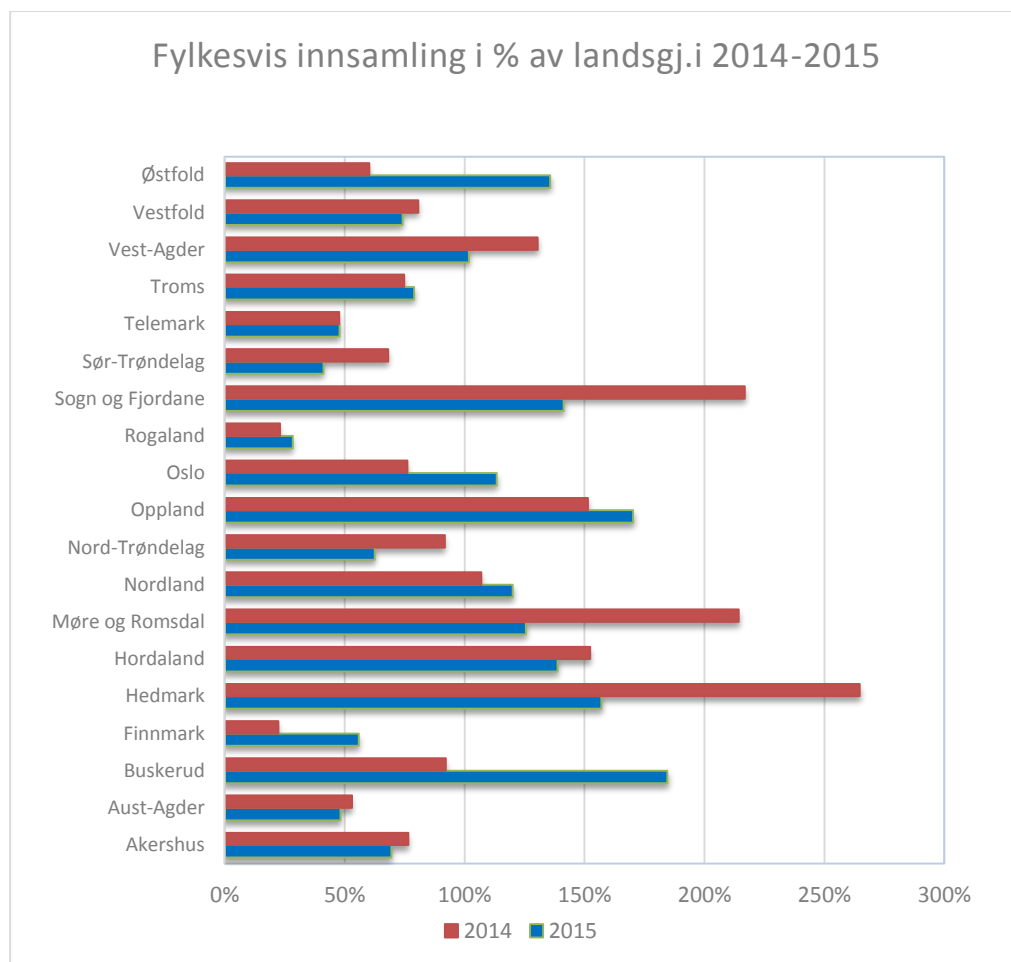
I figur 4 er det gitt en oversikt over antall PCB-ruter innsamlet per fylke i 2014 og 2015.

Figur 4 Innsamlede PCB-ruter per fylke

Det fremgår av figuren at det har vært en reduksjon i innsamlede mengder PCB-ruter i noen fylker i 2015, mens det i andre fylker har vært en økning.

Figur 5, på neste side, viser fylkesvis innsamling i forhold til prosent av landsgjennomsnittet per 1000 innbyggere.

Figur 5: Fylkesvis innsamling i prosent av landsgjennomsnitt.

Innsamlingen varierer mye. I 2015 var Buskerud fylke det fylket med høyest innsamling av PCB-ruter per innbygger.

3.2 Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg

Ruteretur har tidligere beregnet at det i perioden 1965 til 1975 ble installert 2 050 000 isolerglassvinduer i norske bygg. Gjenværende mengder ble da anslått til ca. 600 000 PCB-vinduer. Dette anslaget er for lavt. Mengden innsamlede PCB-ruter er vesentlig høyere enn tidligere antatt. Ruteretur antar i dag at det fortsatt er noen hundre tusen PCB-vinduer igjen i norske bygg, men det er vanskelig å anslå hvor mange hundre tusen.

3.3 Vurdering av innsamlingsresultat

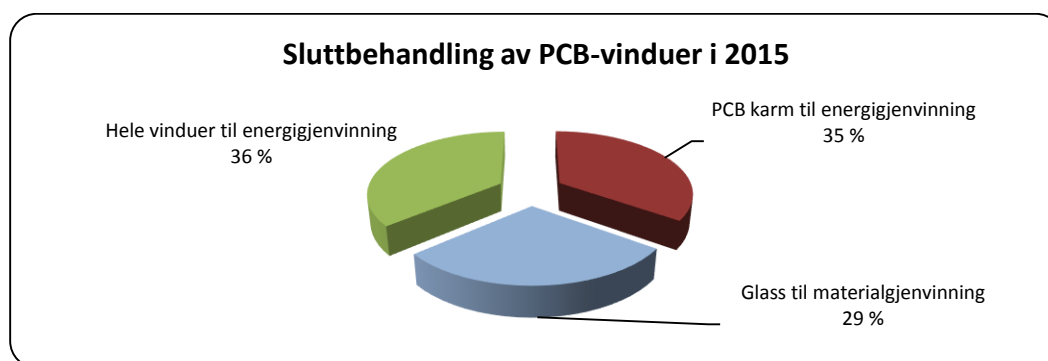
Ruteretur gjør vurderinger av forventet mengde vinduer som kasseres hvert år, men slike betraktninger er høyst usikre. Vi har derfor ikke funnet det riktig å angi en innsamlingsprosent for årene etter 2007. Men det er ingen tvil om at innsamlingsprosenten er høy da retursystemet er godt kjent og har over 350 mottak over hele landet.

3.4 Sluttbehandling av vinduer

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS og Ekokem OY.

Hos Ekokem i Finland går hele PCB-vinduet til nedknusing før energigjenvinning. Trevirket gir varmeenergi og glasset fungerer som varmeleder, slik at det kan erstatte sand under forbrenningen.

Norsk Gjenvinning på Øra skjærer ut glasset fra ramme/avstandslist. Det rene glasset går til Glava for materialgjenvinning. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall og destrueres ved forbrenning med høy temperatur. Norsk Gjenvinning sendte i 2015 denne fraksjonen til AGR i Tyskland for sluttbehandling.

Figur 6: Sluttbehandling av PCB-vinduer

Figur 6 viser andel av materialgjenvinning og energigjenvinning i 2015. Totalt ble omlag 29 prosent av innsamlede mengde materialgjenvunnet som glass.

Ruteretur samlet inn 1744 tonn ruter via sine regionale mottak i 2015. Norsk Gjenvinning har oppgitt at de mottok 1199 tonn PCB-ruter for behandling fra Ruteretur i 2015. Av dette ble det 545 tonn glass som gikk til Glava og 654 tonn karmen og avstandslistene med PCB som gikk til AGR i Tyskland. Ekokem har oppgitt at de mottok 680 tonn PCB-ruter fra Ruteretur i 2015.

3.5 Mengder PCB

Tidligere beregninger og erfaringer fra en rekke analyser, viser at mengden PCB per m² isolerglass ligger i området ca. 50-70 gram. Det er imidlertid en rekke analyser som viser lavere innhold av PCB, samt at en del av de vinduer som er produsert i perioden som returordningen omfatter, ikke har inneholdt PCB. Umerkede vinduer omfattes av ordningen hvis en kan anta at de kan være fra den aktuelle perioden. Tidligere analyser av umerkede vinduer viser at omlag 50 % av disse inneholder PCB. Et anslag basert på disse opplysningene viser at Ruteretur samler inn ett til to tonn ren PCB i året.

Vi presiserer at det er betydelig usikkerhet knyttet til disse dataene, men det gir en pekepinn på hvor mye ren PCB som blir samlet inn gjennom returordningen.

4 INFORMASJON

4.1 Generell informasjon

Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres, og at disse inngår i et system for sikker håndtering av PCB er en sentral oppgave for Ruteretur. De ansatte på avfallsmottakene må være kjent med hvordan PCB-rutene skal håndteres. Videre gir Ruteretur informasjon til produsenter og importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig.

Sentrale målsettinger for informasjonsarbeidet er:

- at det blir kjent for alle som skal skifte vinduer at disse kan inneholde PCB, at PCB er en alvorlig miljøgift og at vinduer fra en bestemt periode av den grunn må leveres inn til forsvarlig behandling
- at det landsdekkende retursystemet for innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i regi av Ruteretur er kjent blant målgruppene
- at det er kjent at kostnaden for å levere PCB-holdig isolerglass til retursystemet ikke overstiger kr 1300 per tonn.
- at alle produsenter og importører av isolerglass og produkter med isolerglass er kjent med at de plikter å delta i et retursystem for PCB-holdig isolerglass
- at kjøpere av mer enn 200 isolerglassruter er kjent med plikten om å etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltager i et retursystem

I 2015 har vi, som tidligere, brukt en rekke virkemidler for å spre informasjon:

- Besøk og kurs hos regionale mottak og avfallsselskaper
- Hjemmesider på Internett (www.ruteretur.no)
- Utsendelse av brosjyrer, plakater og annet informasjonsmateriell
- Jevnlig annonsering i blant annet Byggeindustrien, Kretsløpet, Glass og Fasade m.fl.
- Flere pressemeldinger, blant annet på bygg.no.
- Deltagelse med stand og/eller annonsering på blant annet Byggavfallskonferansen, Avfallskonferansen og Farlig Avfall 2015.
- Kurs- og veiledningsvirksomhet, særlig rettet mot dem vi har avtale med (avfallsmottak)
- Spesielle informasjonstiltak rettet mot spesifikke målgrupper, som entreprenører

Utover dette har Ruteretur gitt løpende informasjon gjennom besvarelser av innkommende telefonsamtaler og e-post.

Hjemmesiden www.ruteretur.no

Rutereturs hjemmeside er selskapets viktigste ansikt utad og henvender seg blant annet til de som skal skifte vinduer og avfallsmottak. Her gis detaljert informasjon om hva som anses som PCB-ruter, hvordan man skal ta hånd om slike ruter og hvor de kan leveres.

Videre har vi satt mer fokus på å gi informasjon til importører av isolerglass og isolerglassprodukter om hvilke krav som stilles til den type import. Hjemmesiden gir informasjon om returordningen, finansiering av ordningen og hvilke deltakere og kontrollmedlemmer som er

med i Ruteretur. Deltakere i Ruteretur rapporterer månedlig produksjon og importmengder av isolerglass. Det er mulig å registrere dette direkte fra et elektronisk vederlagsskjema på websiden. Dette forenkler rapporteringen for mange.

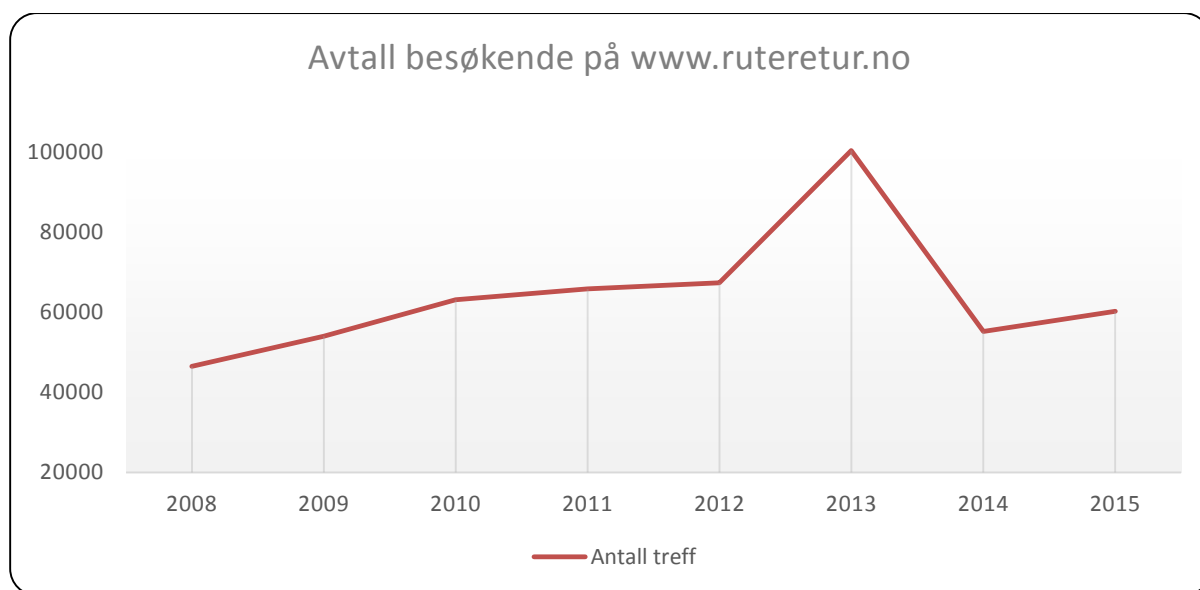
Den tredje gruppen det er fokusert på er avfallsmottak som har avtale med Ruteretur. Det er opprettet en egen side hvor disse kan finne informasjon, blant annet om gratis informasjonsmateriell og Rutereturs kurs rettet mot avfallsmottak.

Hjemmesiden inneholder oversikt over alle kommunale og interkommunale mottaksplasser for PCB-ruter som har avtale med Ruteretur. I tillegg er det på siden oversikt over Norsk Gjenvinnings regionale mottak hvor alle kan levere PCB-ruter til en maksimumspris på kr 1300 per tonn.

Hjemmesiden holdes oppdatert med relevante nyheter. Nyhetsbrev og informasjonsskriv legges ut jevnlig.

Det er mange som besøker websiden. Siden brukes av både glassmestre og entreprenører for å kartlegge om utskiftete vinduer kan inneholde PCB. Rutereturs mange avtaleparter; både deltakere og mottaksanlegg, bruker siden jevnlig for å registrere data og hente ut relevant informasjon og dokumenter.

Figur 7 viser antall besøk på www.ruteretur.no fra år 2008 til og med 2015. Figuren viser at websiden er normalt jevnt besøkt.

Figur 7: Antall besøk per år på www.ruteretur.no

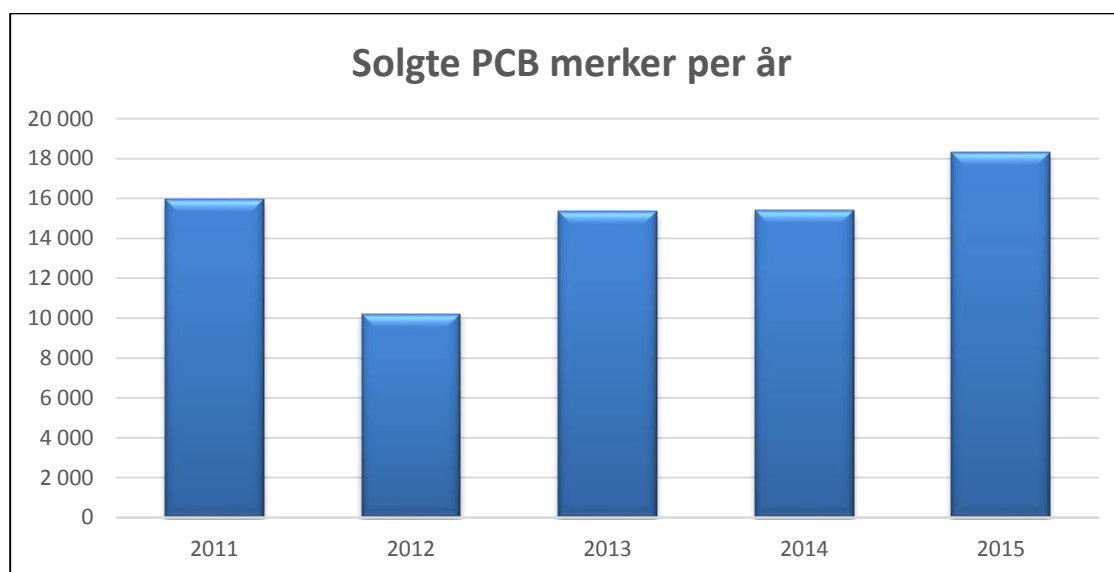
4.2 Kurs for mottaksanlegg

Alle kommunale og interkommunale avfallsselskap som har avtale med Ruteretur, får tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter minst en gang i året. De er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs innen ett år etter at de har inngått avtale med Ruteretur.

Det ble i løpet av 2015 avholdt 13 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 270 personer på kursene.

4.3 Utsendelse av PCB-merker

Etter at det ble innført merkeplikt for PCB-holdige ruter som er i bruk, har Ruteretur fulgt dette opp med å tilby klistremerker til slikt bruk. Merkene ble utviklet i samarbeid med Miljødirektoratet. I løpet av 2015 har vi sendt ut 18 300 merker. De siste årene har salget av PCB-merker vært relativt stabilt. Totalt har vi per 2015 sendt ut mer enn 545 300 merker.

Figur 8 PCB-merker, årlig salg

Ruteretur ser på bruk av merkene som et viktig virkemiddel i arbeidet med å få kanalisert PCB-holdige isolerglassvinduer til vårt retursystem. Vi informerer derfor regelmessig om merkeplikten i forbindelse med vårt oppsøkende informasjonsarbeid.

5 ØKONOMI

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet var i starte av 2015 kr 10,00 før det ble satt ned til kr 8,00 fra 1. mars. Fra 1. september 2015 var prisen kr 12,00 per rute, noe som sikrer en god balanse mellom selskapets inntekter og kostander. Vederlaget ble altså satt ned en periode i 2015 for at selskapets relativt høye egenkapital skulle komme deltakerne til gode.

Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at årsrapporten er utarbeidet. Årsresultatet for 2015 forventes å bli ca. kr - 5 million, som er omtrent kr 1 million bedre enn budsjettet.

Det forventes at godkjent årsregnskap for 2015 vil vise en positiv egenkapital på ca. kr 11 million. Selskapets solide økonomi legger et godt grunnlag for fortsatt høy satsning på å få inn alle PCB-holdige isolerglassruter. Informasjons- og kontrollvirksomheten vil fortatt være betydelig for å oppnå dette. Videre vil arbeidet med "gratispassasjerer" fortsatt være prioritert.

VEDLEGG 1 DELTAKERLISTE PER 31.12.2015

Bedrift	Bedrift	Bedrift
Aarstad Bygg Consult As	H-Vinduet Bauge As	Progre Jankowski
Alliero As	H-Vinduet Fjerdingstad A/S	R.Daaland As
Alutek As	H-Vinduet Magnor As	Roko Norge As
Aradas Ir Ko	Hörmann Norge As	Røros Vinduer Og Dør As
As Metus -Est	Igland Dør & Vindu As	Saga Aluminium As
Best & Billigst	Inwido Salg As	Saint-Gobain Bøckmann As
Bjørlo Haugen As	Isoreflex Energy Products As	Schüco International Kg. Avd. Norge
Blikk Fasader As	Jakobsen Import Og Service As	Selvaag Bolig Modulbygg As
Boj Norge As	Jeld-Wen Norge As	Sia "Skonto Plan Ltd"
Bra Interiør As	Kjelstrup Olsen As	Sia Arcers
Bredrup Import As	Konsept Fasade As	Skallevold Trevaresalg A/S
Brødrene Hansen Eiendom As	Kraft Glass & Aluminium As	Skandinaviska Glassystem Ab
Bygg 1 Produkter	Kvams Glass A/S	Skanska Norge As
Cg Glass Vennesla As	Lande Dør Og Vindu	Solid Entreprenør As
Ciroko Norge As	LG Quick Lager As	Sparevinduer As
Doorja Norge As	Lian Trevarefabrikk As	SSC Joinex As
Drag Industrier As	Lillerønning Snekkerifabrikk As	Staticus Norge As
Dør & Vindugruppen As	Lisø Teknisk Support As	Stavne & Vigrestad As
Ejnar Christiansen Norge As	Mestersalg As	Sørvindu As
ELN Norge As	Miljø Vindu As	Thermoflor Bv
EMAGlass As	Natre Vinduer As	Tindevindu As
Energi Saver As	NCC Construction As	Tre Spesial A/S
F Bjerke Entreprenør As	Nicopan As	Tretrapper As
Fauske Glass & Ramme A/S	Nordan As	Troll Trevarefabrikk As
Frekhaug Vinduet As	Nordvestvinduet As	Tun Døren
Friva As	Norgesvinduet Bjørlo As	UAB Kg Constructions
Frøyland Produkter As	Norgesvinduet Svenningdal As	Uldal As, Avd Varhaug
Funksjonell As	Nor-Int As	Uldal, Avd. Birkeland
Gekko Norge As	Norlock As	Upb Holdings
Gilje Trevarefabrikk As	Norsk Dør Drift As	Velux Norge As
Giljedor A/S	Norwin As	Vemundvik Termoglass As
Glasco As	NTG As	Vikeså Glassindustri As
Glass & Låsservice Haugesund As	Nøtterøy Dør & Vinds-Forretning As	Vindu & Interiør Ltd
Glass Team As	O.M.Rakvåg	Vinduimport As (Forestal Trade)
Glassfabrikken	Optimera As	Vindusgrossisten As
Glassimport As	Pilkington Norge As	Vindusleverandøren Norge As
Harmonie Norge As	PM Kummeneje As	Älvsbyhus Norge As
Hipro As	Poko-Al S.C.	Østfold Dør Og Vindu
H-Produkter As	Proff Vindu & Dør As	
Hubro A/S	Profix As	